

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Controversiarvm Praecipvarvm In comitiis
Ratisponensibus tractataru[m], & quibus nunc
potissimu[m] exagitur Christi fides & religio, diligens, &
luculenta explicatio**

Pighius, Albertus

Parisiis, 1549

Qvod Acta VI. Synodi Qvae Circunferuntur Parengrapha sint, Alberti Pighii
Diatribae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29467

QVOD ACTA

VI. SYNODI QVAE CIR-

cunferuntur Parengrapha

sint, Alberti

Pighii Dia-

tribae.

N primis non fuisse concilium Ec-
 clestasticum, & legitimum, si quod
 fuerit, cuius ea sint acta, definitio-
 nes & iudicia, hac mihi ratione cui
 Ratio pri-
 dens videtur. Quoniam secundum
 ma.
 diuinæ legis definitionem, sacerdo
 Ex modo
 talis proprie muneris & officii est,
 & forma
 legem dei docere populum, & que
 quocelera
 cunque ad religionē eius pertinent
 tum memo-
 ac definire, siquid in illis, quæstionis
 ratur.

ambiguitatis, ac difficultatis inciderit. Ita enim dixit domi-
 nus ad Aaron. Præceptum sempiternum est in generationes
 vestras, vt habeatis scientiam discernendi inter sanctum &
 profanum, inter pollutum & mundum: doceatisque filios Is-
 rael omnia legitima mea, & rursus in Deutero. Accedent, in-
 quit, sacerdotes filij Leui, quos elegerit dominus deus tuus
 vt ministrent ei, & benedicant in nomine eius, & ad verbum
 eorum omnē negotium pendet: & quicquid mundum vel
 immundum iudicetur, & iterum per Ezechielem. Populum
 meum docebunt, quid inter sanctum sit & profanum, inter
 mundum & immundum ostendent eis: & cum fuerit contro-
 uersia, stabunt in iudicijs meis, & iudicabunt. Vides cuius sit
 muneris & officij, docere populum quæ ad legem dei reli-
 gionem cultumque eius pertinent, & stare ad iudicandum
 in iudicijs domini, cum de his exorta fuerit quæstio & con-
 trouersia aliqua grauis ac difficilis.

L Quam

DE ACT. VI. SYNODI QVAE

*prerogati
ua praesidiū
principali
cathedrae.*

Quam omnem, vt referrent omnes ad locum quemcunque
elegisset dominus, hoc est, ad principalem cathedrā, & sacer-
dotes in eadem seruiētes domino vnā cum eius praeside, per
Moysem veteribus illis edixerat diuinus spiritus: & districte
exegit, ne ad dexteram aut sinistram declinarent ab eorū iu-
dicio, imò, & mortis pœnam constituit contemptoribus au-
thoritatis, sententiæ, & imperij sacerdotis praesidis. De quo, vt
nostræ peruiuatæ omnem praetextum, omne pallium inobe-
dientiæ excluderet, neue quisquam, rectūne, illud & iustū,
an iniquum & iniustū esset, merito sibi dubitandum diceret,
& ante inquirendum discutiendūque, quā illi teneretur ob-
sequi, is ille, cuius nomen est fidelis & verax, fidelem spōsio-
nem interposuit, quod iidem illi, indicatūri essent iudicij ve-
ritatem inquirentibus. Et indicabunt, inquit, tibi iudicij veri-
tatem. Qui sibi permittet imputari, si eius praeepto obsequē-
tes, in subortis quaestionibus & cōtrouersis errauerimus. Pō-
tificis Maxi. & sacerdotalis, quod illi adest, cōcilij, sequenti sen-
tentiam & iudicium. Hoc quippe illud est pactum, quod per
prophetam, indignis sacerdotibus exprobrat se pepigisse cū
Leui, hoc est, vniuerso sacerdotali ordine. (Nā Leui aliquod
annorum centuriis praecesserat vniuersum illud vetus sacer-
dotiū) quod iidem, quantum in ipsis erat, faciebant irritū. Pa-
ctum, inquit, meum fuit cum Leui, dicit dominus exercituum
pactum meum fuit cum eo vitæ & pacis. Lex veritatis in ore
eius, & iniquitas non est inuenta in labiis eius & c. Labia enim
sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore e-
ius, quia angelus domini exercituum est. Praecipit proinde no-
bis Saluator, vt faciamus quaecunq; nobis dicunt, qui in cathe-
dra resident, etiam si sint vitæ perditæ. Nā multa dicēs in Scri-
bas & Phariseos, & vā, iterū iterumq; denunciāns, ne tamen
quisquam existimaret eorum demerita quicquam detrudere
priuilegio, cui praesidebant cathedrae, aut prerogatiue autho-
ritatis sacerdotalis, quod indigne tenebant, officij, adiunxit.
Super cathedram Moyse sederunt Scribae & Pharisei. Om-
nia ergo quaecunq; dixerint vobis, seruate & facite: secundū
opera autem eorum nolite facere. Dicunt enim & non fa-
ciunt. Vides ex ore, & labiis sacerdotis, secundū pactū quod
pepigit cū Leui, discendā nobis legem dei: non verò ex eorū
manibus aut operibus: nec vitæ eorū indignitatem quicquā
derogare

derogare auctoritati sacerdotalis officij, aut prerogatiue, cui president, cathedra: quò minus, aut illi, tibi annuncient veritatem quaesiti iudicij: aut tu, eorù sententiam sequi tenearis: & facere, iuxta omnia quae dixerint & docuerint, nò quia boni, sãditi, & singulari præ aliis omnibus eruditione sunt præditi: sed quia sacerdotes, sedentes super cathedrã. Scribas enim illos & Phariseos suis depictos coloribus, affirmans tamen super cathedram sedere, subiungit. Omnia ergo quae cùq; dixerint vobis, seruate & facite. Ideo seruate, nò quia Scribae & Pharisei, nò quia quales ante descriperat: sed quia sedet super cathedrã. Sed hæc alibi astruximus accuratius. Quod verò hic ex his cõstare atq; euidentis esse volumus, hoc est: quod ad principalis cathedrae præsidem, & sacerdotale, quod illi adest, concilium, non verò ad Imperatorem, reges, principes, & Laicũ populũ, ex dei constitutione pertineat, diiudicare ac definire quaestiones & cõtrouersias, quae ad fidem & religionẽ, cultumq; diuinũ pertinent. Id quod omnes semper Christiani religiosiq; Principes ingenuè agnouerunt & confessi sunt.

Sic magnus ille Constantinus, qui primi illius vniuersalis Nicæni concilij auctor, certe procurator fuerat: imò, qui primus celebrandorum in ecclesiam vniuersalium conciliorum introduxit exemplum, & formam præbuit posteris, cum in vnu conuenissent venerabiles illi ex toto orbe sacerdotes & Episcopi, eosque in præparatam ipsis instructamque pro tanto consensu domũ introduceret, ipse vltimus, cum paucis suis ingressus est: nec ante, quam petita ab illis, quo id sibi liceret, & concessa esset licetia: nec æquali inter eosdem, velut vnus ex cognitoribus & iudicibus, sed humiliori sede resedit: velut spectator & testis quispiam, custos, assertorque synodalis auctoritatis & iudicij.

Sic & Theodosius ille minor, Candidianũ comitẽ vice sua ad primam Ephesinam synodũ mittens, literis ad eandẽ suis cõfessus est ad se nò pertinere, vt interesset synodalibus tractatibus, iudicijs, ac definitionibus: sed vt eorum auctoritatem tutaretur & assereret. Deputatus est, inquit, Candidianus magnificentiss. Comes strennuorum domesticorum, transire vsque ad sanctissimam synodum vestram. Et in nullo quidem quae faciendae sunt de pijs dogmatibus quaestiones, seu potius expositiones, communicare. Illicitum nanquẽ est,

L ij cum

Officia Imperatorum & secularium principum in celebratis conciliis vniuersalibus.
Constantinus in synodo Nicæna vt se gesserit.

Recognitio Theodosii in Ephesina prima synodo.

DE ACT. VI. SYNODI, QVAE

eum qui non sit ex ordine sanctis. Episcoporum. ecclesiasticis immiseri tractatibus. Agnoscit hic, totius tamen Christiani orbis Imperator, sui iuris non esse, non solum ut praesideat, sed nec, ut interfit synodalibus cognitionibus & definitionibus controuersiarum & quaestionum de dogmatibus fidei imò, confitetur atque affirmat hoc esse illicitum, ut qui ex sacerdotali ordine non est, immisceatur ecclesiasticis tractatibus eiusmodi.

Martianus Calcedonen. synodo ut interfuerit.

Eandem praedecessorum suorum Christianam pietatem ac modestiam, idemq; exemplum, sequutus est Martianus Princeps Christianiss. in Calcedonensi synodo: nec nisi magna instantia exoratus à Legatis beatiss. Leonis, & sedis apostolicae, ex eorundem voluntate & sententia, disposuit ex suo comitatu, velut custodes quosdam protectoresque & assistentes concilio: qui Imperiali potestate, à factionibus improborum, ac seditiosis tumultibus (quibus paulò ante celebrata impia illa Ephesina secunda synodus plena fuerat) ipsum tutarentur concilium. Et tandem sessione v. etiam ipse sui praesentiam concilio exhibens, & patres exhortatus ad concordiam, dixit inter cetera: ad confirmandam fidem, secundum synodalem sententiam, non verò ad ostentandam potentiam, magni Constantini Imperatoris exemplo, intrasse se synodum: ut, inquit, abiecta omni prauitate, quorundam amputatis erroribus, quae à vobis ordinata fuerint, in perpetuum conferuentur. Agnouit & exhibuit suum in concilio officium nec ignorauit, ad quos pertineret ordinare in synodo conseruanda perpetuo. Quae, inquit, à vobis, non à nobis, ordinata fuerint.

Theodericus Gothorum rex, idem agnouit, atque etiam ingenue confessus est, Theodericus Gothorum rex, quamuis Arrianus, in concilio quod eodem adnidente rege, in causa Symmachi Romani Pontificii esse re- quid sui of- dam criminibus accusaretur ab aemulis: interloqueretur au- cognouerit tem concilium iudicari à se non posse primae sedis Episcopi: & confessus pum: illi ad regem prouocabant, ut quem sciebant, aduersum sit erga ec- & infensum Pontifici. Ille verò, seu tantorum patrum aucto- de: siasticum ritate permotus, seu (ut multi tunc crediderant) ob exem- & sacerdo plum, quod longius respiciebat, diuinitus inspiratus, respon- sale concilium. disse legitur, synodalis arbitrii esse in tanto negotio sequen- da pra-

da præscribere; nam ad se, nihil præter reuerentiam, de ecclesiasticis rebus pertinere; totum permittens episcoporum auctoritati & iudicio.

Quinto vniuersali concilio. Constantinopolitano II. ille Quinto vniuersali Iustinianus Imperator magnificentiss. quamuis eadē in vrbe vniuersali præsens, nunquam interfuit: tamen si pleraque multa, ad se vniuersali concilio Iustinianum decunq̄ relata, referret ad concilij definitionem & iudiciū. Iustinianum Neque enim à patribus ad hoc inuitatus fuerat, nec vt inuitatus taretur vlla vrgebat necessitas: sed modum suum agnosces, sua ius præsentorali iudicio libere permisit causas fidei, & ecclesiasticas: sequutus synodalem auctoritatem, definitionem, & sen-
tentiā. *nec vt in-*

Et hæc conciliorum ecclesiasticorum primę notæ & auctoritatis ante sextum illud celebratorum exempla sunt, hæc, of-
ficij Imperatorum in ipsis concilijs. *teresset in-*

At concilio illi, si quod fuit, cuius sint acta quæ circunferuntur, & impugnamus vt commēcia, Imperator cum proceribus aulicis suis, plena auctoritate præsidet, omniumq̄ graduum, dignitatum, atque ordinum inuersa facie, communitate quoque ordine, præferuntur Consules & Patricij Romano Pontifici, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis. Ad læuam illis constituuntur Legati apostolicę sedis & summi hierarchę ecclesię: ad dextram, si deo placet, Græci illi
li episcopi. Ipse cum suis, in tribunali aut throno Maie-
tis gloriosus residet: agit vniuersa, quando præsens est, quæ
ad principem sacerdotum, eiusque vicarium in sacerdotali
concilio pertinent: proponit, interrogat, iubet, examinat,
iudicat, decernit: breuiter ad eum solum dicuntur referun-
turque omnia. Cū abest, eadē sibi auctoritatem iudicia-
riam vsurpant aulici eius proceres, velut principis nomine:
tacentibus & ad omnia conniuentibus miseris Patriarchis,
Archiepiscopis, & Episcopis: & gloriosissimi iudices vocitan-
tur in actis illis adulterinis & ficticijs: præferunturque in
omnibus vniuerso reliquo concilio. Ita enim in eisdē actis
sepiissime replicatum legitur. gloriosiss. iudices, & sanctum
concilium dixerunt. Quibus obsecro, quis dedit in his cau-
sis auctoritatem iudiciariam: quam ad solus sacerdotes con-
iunctos cum suo principe & Pontifici, Max. iure diuino pertine-
re demonstrauimus? De his enim, non illis dictum est à deo, sit.

DE ACTIS VI. SYNODI QVAE

vt in quaestionibus eiusmodi ad verbum eorū pendere deberet vniuersum negocium. De his, non illis, dictum est ab eodem, vt cum orta fuerit controuersia, quae legem dei, fidem religionemque cōcernit, stent in iudiciis domini & iudicēt. Ad hos, non illos, misit dubitantes & cōtrouertētes de quaestione aliqua graui ac difficili: & distriētissime praecipit, absque vlla vteriori discussione eorundem sententiam sequi & iudicium. De his, non illis, dictum est à Christo, Omnia quaecumque vobis dixerint, seruate & facite, etiam qualicumque alioqui vita tibi esse videantur. Hi sunt illi angeli aut nuncij domini exercituum, ex quorum ore requirēdam nobis legē dei per prophetam denunciat.

Publice re Recognouit ille Theodosius, & confessus est nō licere, vt *cognitiones* quisquam immisceatur ecclesiasticis tractatibus, qui ex ordi-
Christianis ne sacerdotali non est: & his licitum fuit, hominibus profamil-
simorū & simis, praesidere tractatibus istiusmodi, & sibi in illis vsurpare
Maximo - auctoritatem iudiciariam? Magnus ille & vere Christianus
rum Impe Princeps Cōstantinus, cum sacerdotum aduersum se mutuo-
ratorum. querelas ad se deferri videret, agnouit & confessus est, Sacer-
Theodosii dotes & Episcopos, secularium hominū in Christi regno &
iunioris, ecclesia, quamuis Imperatoris, Regum & Principum, à deo
constanti- constitutos iudices: & non cōtra horum, illos, subiacere pos-
ni magni. se iudicio. Deus, inquit, vos constituit sacerdotes, & potesta-
tem vobis dedit, de nobis quoque iudicandi, & nos à vobis te-
ste iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus, secula-

Theodosii ribus videlicet, iudicari. Et D. Ambrosius, cum à Valentinia-
maioris, no Imperatore de fide iuberetur certare, cū Auxentio Arri-
et notali- no in consistorio Imperiali, & sub Imperatoris iudicio, libera-
beram D. id recusauit constantia: atque se aduersum illum patris eius
Ambrosii Theodosii maioris, non solum vocibus, sed etiam legibus tu-
constātiā tatus est, quibus illum sanxisse affirmat. In causa fidei, vel ec-
et senten- clesiastici alicuius ordinis, eum iudicare debere, qui nec mu-
tiam. nere impar sit, nec iure dissimilis. Haec enim, inquit, verba re-
scripti sunt, hoc est, sacerdotes de sacerdotibus voluit iudica-
re. Proinde, & eundem Valentinianum his verbis cōpellare non dubitauit. Quando, inquit, audisti clementissime Imperator, in causa fidei laicos de Episcopo iudicasse? Ita ergo quadam adulatione curamur, vt sacerdotalis iuris simus im- memores: & quod deus donauit mihi, hoc ipse putē aliis esse cedendum?

cedendum? & c. At certe, si scripturarum seriem diuinarum vel vetera tempora retractemus, quis est qui abnuat in causa fidei in causa inquam fidei, Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis iudicare? Hec ille Ambrosius. At in commenticio hoc concilio, Græculus Imperator, in principali throno gloriosus residens, in causa fidei, tot summos Episcopos iudicat? In primæ sedis, & catholice totius ecclesiæ præfulem, etiam rebus humanis exemptū damnationis profert sententiam? Iam Christo coniunctum, anathema ab eodem pronuntiat? Nihil adhuc disputo, quàm maturo, discussio, exactoque iudicio, quàm iuste aut iniuste fuissent hæc prolata sententiæ à competētibus iudicibus: hoc enim paulo post explicabitur. Sed hoc tatum hic noto, quod ille Imperator, illi gloriosissimi, scilicet, Iudices, homines profani & laici, istiusmodi finguntur protulisse sententias, Et ne dicas sacerdotalis concilij, & non imperiali autoritate, has prolatas sententias, quamuis ille interfuerit aut præfiderit concilio, aut forte quod id ipsum fecerit ex commissione Romani pontificis ecclesiasticæ hierarchiæ præsidis. Hoc factum nunquam probabitur, aut etiam potuisse fieri, vt laicus homo præfideret velut iudex summus, in sacerdotali concilio & definiendis causis istiusmodi, imò, nec factum quidem in illis ipsis actis memoratur, aut fingitur. Illud vero factum, aut saltem fictū, actio xviij. demonstrat, in qua Imperator ipse, in edicto quod eidem nominatim & proprie ascribitur, habet in hæc verba. Super hæc omnia anathematizamus atque refutamus & eos, qui superuacuos & nouitiorum dogmatū hæreticos authores & fautores sequuti sunt. Dicimus autem Theodorū, qui fuit Faraitanus Episcopus: & Sergiū qui fuit huius à deo cōseruandæ nostræ regiæ vrbis constitutus antistes, huic consentaneum, ac moribus & impietate parilē. Ad hæc & Honorium, qui fuit antiquæ Romæ Papa, horum hæreseos in omnibus fauorem, cōcurforatq; cōfirmatorē. Hic ipse loquitur & anathematizat Imperator: anathematizat autem Romanum Pontificem, & alios iam dudum humanis rebus exemptos Episcopos.

Tempore Odoacris Herulorum regis, qui tum in vrbe Ro *Authori* ma dominabatur, vacante forte sede apostolica; Basilius vir. *tas regia* eminentiss. præfectus pratorio, & prædicti regis vices agens vt præsi-

dere non consulendi quieti vr̄bis, & ecclesiæ indemnitati, studio, con-
 possit id cō uocato Episcoporū Romæ tum præsentium concilio in Mau-
 cilio eccle- seolum, cum super electione futura Romani Pontificis, & re-
 sastico al- r̄u ecclesiasticarū cōseruatione cū eisdem religiose, pieq; cō-
 tero exem- sultaret, velut regia, quæ tunc Romæ dominabatur, autori-
 pro a strui- tate, tamen cū præsentium Episcoporum cōsensu, legē pro
 tur. conferuandis ecclesiarum bonis sancire conatus est, atque in
 hæc verba ad concilium Episcoporum locutus legitur.

Si amplitudini vestræ & sanctitati placet, in columbia om-
 nia, quæ ad futuri antistitis electionem respiciunt referuem⁹
 hanc legem specialiter præferētes, quam nobis hæredibusq;
 nostris Christianæ mentis deuotione sancimus, ne vnquam
 prædium, siue rusticum, siue vrbānum, vel ornamentum, aut
 ministeria ecclesiarum quę nūc sunt, vel quæ ex quibuslibet
 titulis ad ecclesiarum iura peruenerint, quocūque titulo aut
 commento alienari liceat. Et quicumque hoc facere voluerit
 inefficax sit, atque in irritum reuocetur, sitque facienti & cō-
 sentienti, danti atque accipienti, anathema. Hęc inquam lex,
 in vtilitatem ecclesiarum, ab illo pia intentione, tanquam ex
 assensu concilij & Episcoporum prolata est. Quia tamē in ea
 proferenda, homo Laicus & à sacerdotali ordine alienus, sed
 regiam autoritatē præferens, velut Episcopali concilio præ-
 sidens, & in eo vltra modum suum se extendens, se penē prin-
 cipalem fecerat: Episcopi rem considerātes post maturius, &
 exempli eius perpendentes perniciem, nō tulerunt legē eius
 modi in eum modum prolatam, alicuius esse momēti & effi-
 cacię dicētes, & vere dicentes, quod nō liceret homini Lai-
 co dictare anathema in ordinem ecclesiasticum, nec sacerdo-
 ti anathema dicere: sed quod eiusmodi legis sanciedæ autho-
 ritas ad neminem spectaret, quā ad vnum ecclesiasticæ hie-

Calcedon. rarchię præsidem Romanum Pontifi. Et hic, Græculus Im-
 synodus q̄ perator, cum glorioss. illis suis iudicibus, scilicet, aulicis pro-
 grauiter ceribus, pro tribunali sedens, assistentibus sibi & tacentibus
 sic vltra in Episcopis, anathema dictat in summi ordinis Episcopos, iam-
 Dioscorū, dudum humanis exēptos iudiciis? Calcedonen. synodus hoc
 quod in pō vnum, velut plane intolerabile, atque omnium grauissimum
 tificē Ro. vtpote: ad dissolutionem hierarchiæ ecclesiasticæ spectans
 ausus sit (vnde suus decor, suus vigor, sua pēdet salus ecclesię) in Dio-
 proferre scoro præcipue vltā est, quod ipse, secundæ sedis Episcopus
 quamuis

quāuis vniuersalis, in quo regnabat, concilij Ephesini secūdi *excōmuni*
 auctoritatem praeferens, in beatiss. Leonem Roma. Pōti. pro *cationis sē*
 ferre praesumpisset excommunicationis sententiam; & incō *tentiam.*
 municabilem eum facere, vnde pēdebat vnitas & cōmunio
 totius ecclesiae. Quem & irreparabiliter eam ob rem damna
 uerunt atque omni sacerdotali honore nudatum sua eiecerunt
 ecclesia; nec aliter discusserunt, iusta ne, an iniusta fuisset
 ea sentētia, quā quod ipse temerario atque improbo ausu in
 summum hierarchā, cui ex forma hierarchiae subiectus fuerat
 insurrexisset ecclesiae. Quod, vt testantur acta eius concilij:
 ita Catholicus, quamuis Constantinopolitanus Episcopus,
 & qui eiusdem Leonis auctoritatem aduersum se expertus
 fuerat, ingenue tamē cōfessus est: nec ignorare potuit, vt qui
 Calcedonenfis illius concilij magna pars extiterat. Et hic, *A minori*
 filius patri suo, iam dudum quiescenti in pace, & cuius eatenus
 apud omnes (quod mox demonstrabimus) sanctissima memo
 ria fuerat, Romano Pontifici, anathema dicit? Hoc cine quif
 quam, cui vel mica sanae mentis & iudicij superest, in cōcilio
 non solum ecclesiastico, sed etiā vniuersali & legitimo, actū
 potest credere?

Et haec nobis ratio satis euidenter demonstrare videtur
 quōd nullum fuerit concilium ecclesiasticum legitimum, mi
 nime vero omnium vniuersale, cuius eiusmodi acta fuerint:
 videlicet ex eius moderatore & praeside, gloriosisque illis
 quos profert, iudicibus, ad quorum auctoritatem pertinere
 non potuerunt, quae peracta illic referuntur iudicia.

Altera nobis ratio, qua idem mihi euidenter esse videtur, ex *Ratio Se-*
 modo ducitur & forma processus iudiciarij aduersus eos ha *cunda Ex*
 bit, qui in eo dem concilio damnantur vt heretici, & anathe *mō & for*
 ma pronunciantur. Est autem quae sequitur. *ma proces*

Non potest esse legitimum concilium ecclesiasticum, vni *sus iudicia*
 uersale praesertim, in quo, iam exempti humanis rebus aliqui, *rii aduer-*
 damnantur vt haeretici & anathema dicuntur; quod procedit *sus damna*
 ex abrupto, temere, incōsiderate, nō praecedentibus argumē *tos in con-*
 tis & probationibus legitimis, irrefragabilibus, & luce clario *cilio vt ha-*
 ribus de tam enormi crimine: & quod in eo decesserint. Vtrū *reticos.*
 que enim est necessariū. Primum, in omni iudicio, quo quis *Maiores, aut*
 damnatur alicuius criminis. Secundum, Singulariter in eo iu *Assumptio.*
 dicio quo pronūciatur anathema in mortuū: praesertim, qui

in vita nullius criminis notatus, aut in legitimo iudicio damnatus extitit. Est enim anathema, ex usu scripturae & ecclesiastico, praesciso à Christi corpore, & fieri anathema, praescindi ab eodem. Quae auctoritas, ecclesiae, hoc est, eius summis hierarchis, rectoribus & pastoribus, in contumaces & suis iussionibus ac moderationibus rebelles, competit. Cum damnatur mortuus, aut anathema pronunciat: declaratiue tantum, non iam authoritatiue fit hoc est, non praescinditur auctoritate ecclesiae à societate Christi & corpore: sed praescisus declaratur.

Fieri anathema.

Mortuus quo pacto damnari, & anathema pronuciari possit

In quo iudicio, ne sit vsurparum, falsum ac temerarium, necesse est, ut iudicanti certo constet, non solum vere commississe illi hoc crimen cuius damnatur, sed etiam quod in eo decesserit finaliter impenitens. Nullum enim est peccatum tam graue, quod non tollatur vera poenitentia: & de quo, etiam cuique, quando in statu huius vitae est, poenitendi facultas sub lata non est, nisi forte excipienda sit vna in spiritum sanctum blasphemia. De qua tamen, quae ea sit, nondum inter omnes conuenit, cum fere impoenitentiam finalem, eam ipsam definiat: tametsi mihi non probetur ea sententia. Vtunque tamen hoc sit, de nullo mortuo sine temeritate definiri potest, quod diuisus sit à Christi societate & corpore, de quo non certo nobis constat quod in aliquo eorum criminum quae à Christi regno & societate nos excludunt, decesserit finaliter impenitens. Costat ergo assumpta per nos propositio, nepe, fieri non posse, ut sit legitimum concilium ecclesiasticum, vniuersali praefertim, quo, qui iam mortui, sunt damnati haereseos, & anathema pronuciati, non praecedentibus argumentis ac probationibus certis & irrefragabilibus, non solum de tam enormi crimine, sed etiam quod in eo impenitentes discesserint.

Sumptio à minore.

Eiusmodi autem fuit concilium, si quod tamen fuit, cuius ea sunt acta quae circumferantur v. i. synodi. Siquidem data hac defuncti, ut haeretici: & anathema pronuciati, hoc est, de clarati diuisi à Christi societate & corpore: de quibus illi concilio nunquam legitime, & certis argumentis constitit, quod haeretici fuerint, & in crimine haereseos impenitentes discesserint. sine quo non potuit non esse temerarium & iniquissimum illud iudicium. Quod ut euidenter intelligatur ab omnibus in primis & ante omnia intelligendum est, quid sit esse haereticum

reticum, & quod crimen hæresis.

Est autem hæresis, ex vsu diuinæ scripturæ & ecclesiastico, *Minoris probatio*, crimen grauissimum, quod Apostolus inter illa opera carnis *Hæresis*, enumerat, Idololatriam, veneficia, homicidia: & quæ eius generis sunt: de quibus pronūciat Quoniam qui talia agunt, regnum dei non possidebunt. *quid,*

Deinde, & hoc intelligendum est: Hæresim, ex vsu earundem scripturarum, ecclesiasticorumque patrum, esse erroneam fidem, qua creditur contra quam habeat communis, definita ac certa fides ecclesiæ. nec hoc ipsum credēs ignorat, sed sibi persuadet, aut persuasus est, à magistris doctrinæ hæreticæ, se rectius credere, quàm cōmuniter credat ecclesiæ. Neque enim omnis error, de aliquo, quod pertinet ad veritatem alicuius credendorum, aut nostræ fidei, est hæresis. Non enim omnis error eiusmodi, capitale crimē est: imo errare in aliquo eorū etiā sine peccato cōtingit. Sed is error atque eiusmodi, quo singulare aliquod eligitur, ab eo, qui non ignorat communē Christi fidelium fidem habere oppositum: & quo, quis se se iungit ac diuidit à communi Christi corpore, Quare & hæresis, hoc est, electio, dicitur: & per se ipsum, hoc est, tuo ipsi iudicio damnatus hæreticus (quia separatus & diuisus à communi ecclesiā) pronūciatur ab Apostolo. Habet proinde adiunctam etiam secum pertinaciā. Scit enim, sed sequi non curat communem sententiam ecclesiæ. Verissime proinde Origenes in epist. ad Titum, tractans illud Hæreticum hominem post vnam & alteram correptionem deuita, sciens quoniam peruersus est, qui est eiusmodi, & proprio iudicio cōdenat. Hæreticus nobis, inquit, habendus est omnis ille, qui Christo se credere profitetur, & aliud de veritate Christianæ fidei credit, quàm habeat definitio traditionis ecclesiasticæ. Certū ergo quid ante sit oportet: ex definitione traditionis ecclesiasticæ, antequā error, aut erronea de eo fides, possit dici hæresis. Nota præterea cui sufficiēter sit oportet, de eo ipso, de finitio traditionis ecclesiasticæ, aut cōmunis ecclesiæ sententia, vt error illi cōtrarius dici possit crimen hæresis. Vbi enī quis crederet, quāuis falsum aliquod, tamen nondum definitū in vnam partē aut alterā ab ecclesiā, vt de quo forte nunquā quæsitū est, aut ita cōtrouersum, vt ecclesiæ visum sit definitionem, aliquam interponere, quāuis forte eius oppositum

Hæretici definitio apud origenem.

inferri posset ex nonnullis scripturae locis, aut iis quae communi-
ter sentit ecclesia, aut iamdudum eius definitioe certa sunt imò,
etiam si plane sentiret contra communem, & iam definitam ecclesiam, &
scripturarum sententiam, hoc ipsum tamen non animaduertent, sed
generali nihilominus fide maneret in ecclesia: vere parat⁹ se.
per eius sententiam, mox ut sibi intellecta foret, se submittere: non
erraret quidem in fide, sed non esset haereticus, ut pote, caris
superbia illa diabolicaque contumacia, & electione singularis
opinionis à communi, quae sibi ignota non est sententia: quam,
& ipse (ut fere fit) ante cum omnibus sequutus est: & intelligit
Apostolicam sedem, & eos quorum fidei merito se confirmare
tenetur, sentire oppositum. Unde scitum est illud Augustini.
Errare possum, at haereticus esse non possum.

*Qualis in
inquisitionis
processus
de crimine
Honorii ha-
bitus lega-
tur in actis
illiusvi. cōc-*

Hoc supposito videamus nunc processum inquisitionis de
Honorio, habitum ab eodem concilio (quod nos dicim⁹)
concilio: testes: & eorum examen legitimum: argumenta quo-
que producta aduersus eundem, ex quibus concilio luce cla-
rius constare potuit, ipsum fuisse, & decessisse haereticum, im-
penitentem finaliter. Vtrunque enim concilio illi constare
debuerat: quo iuste potuisset eum iam quinquaginta annis mor-
tuum, & in pace quiescentem, damnare ut haereticum, atque ip-
sum anathema dicere, hoc est, declarare diuisum à Christi so-
cietate & corpore. Quemadmodum supra demonstrauimus.

Certe post excussa diligenter illius concilii acta omnia, nul-
lum processum inquisitionis de tam damnabili crimine, & quod
in illo decesserit impenitens, aduersus illum habitum fuisse inue-
nio: sed tantum inter chartas Macharij, productas ex chartophy-
lacio Constantinopolitanae ecclesiae, inuentum commemora-
tur exemplar epistolarum, eius titulo & nomine scriptarum ad
Sergium Constantinopolitanum Episcopum, annis ante tam mul-
tis mortuum. Nondum disputo, quid contineri referatur in
illis ipsis epistolarum memoratarum exemplis: sed do interim
continuisse eadem, quicquid volueris: etiam quippiam, palam
contra aliquem articulum fidei, & veritatem iam dudum certam
ex definitioe aut communi fidei ecclesiae. Sed hoc est quod di-
co, nullam inueniri in omnibus illis actis factam inquisitionem, au-
t illam chartam, illa exemplaria, concordarent cum ipsis Honorij au-
thographis epistolis, quae nusquam productae leguntur: nul-
la eius rei nec requisita quidem argumenta: nulli producti
& legi-

& legitime examinati testes, qui diceret se vidisse autographa, & scire, quod vere illius fuerint: & qui suæ eius scientiæ causam certam proferrent, & cum eis concordare affirmarent, in chartis illis producta eorundem exemplaria: sed hoc vnum & solum, quod inter chartas Macarij, productas ex illo chartophylacio, inueniebantur exemplaria duarum epistolarum scriptarum sub nomine Honorij ad Sergium. Quanta autem fidei, in te præsertim tam graui tantique momenti, in qua omnia, luce clarius demonstrata & comprobata oportueret, esse debuerunt quæ producebantur ex illo, quamuis publico chartophylacio, nisi aliis suffulta argumentis clarissimis atque efficacissimis. gloriosissimis illis Iudicibus, nisi talis cæciores fuissent, sufficienti argumento esse poterant acta quintæ synodi, ex eodem producta chartophylacio: quæ falsata fuisse, & impudentissime atque enormissime falsata, conuicerunt legati sedis apostolicæ. Item duo libri producti sub nomine Vigilii Romani Pontifici, quorum alter, se scriptum mentiebatur, ad Iustinianum Augustum, alter ad Theodoram Augustam. Ad hæc, sermo quidam sub nomine Menæ Constantinopolitani Episcopi, inscriptus, de eo, quod sit vna Christi voluntas? ad eundem Vigilium. Quæ vniuersa, parengrapha fuisse, nota, falsata, & conficta arte illa Græcanica, sub falsis & alienis authoribus, illi concitio palam factum est. Ex qua tanta falsitatis officina, quomodo non mox suspecta esse debuerunt, producta nuda illa epistolarum Honorij exemplaria? Imo, si ipsa produxissent, quod non fecerunt, autographa, nec ea caruissent falsitatis suspitione, trita tot annis manibus eiusmodi falsitatis artificum. Quandoquidem & ille sanctus Leo, in Epistola quadam ad Palestinos, conqueritur se viuo, falsatam fuisse à falsariis illis Græculis epistolam suam, qua ad B. Flavianum incarnationis verbi mysterium explicauerat. Qua in re quàm illi fuerint proni ac falsariorum explicauerat. Qua in re quàm illi fuerint proni ac falsariorum explicauerat. Qua in re quàm illi fuerint proni ac falsariorum explicauerat.

*Falsitatis
artifices
Græculi B
Leonē que
ri se viuo
falsatā ab
illis suā e-
pistolam.*

*Idē de suis
queri Ni-
colaum I.
Notā morē
Græcorū
quem Ni-
colaus pō.*

*Michaeli
Græco im-
perator ob-
tanam uicit.*

Si tamen non falsam, inquit, more Græcorum, sed sicut à sede missa est apostolica, penes ecclesiam Constantinopolitanam uicit.

tanam hæcenus perseverat. Hæc ille ad Imperatorem Græcum. In quibus audis Græcorum morem. Quin & suis idem ille literis hoc ipsum accidisse à Græcis in eadem epistola cõqueritur. Et ob eam causam, quasi illud sibi præuisum fuisset, omnium à se scriptorum, & missorum authentica, & certissime fidei exemplaria, magna diligentia penes se retinuisse testatur, ad quæ prouocat.

Recollectio Ex quibus omnibus, euidenter mihi factum videtur, quicquid demum continuissent illæ ipsæ chartæ, sub titulo exemplarium Epistolarum Honorij ad Sergium, etiam si apertam hæresim contra symbolum & Apostolicum & Nicenum, et teraq; iam ante definita ab ecclesia, quod ex illis non potuerit Honorius iudicari vnquam fuisse hæreticus. Primum, Quia an illius ea verè fuerint, nunquam legitime probatum, imò, nunquam inquisitum, illa ipsa acta, quamuis nugacissima & mendacissima, palàm tamen loquuntur & demonstrant. Deinde, quoniam stat, vt suprâ ostensum est, errare quempiam contra aliquem articulum fidei, aut veritatem eius certè ex definitione aut communi sententia ecclesiæ, non tamen esse hæreticum: qui hoc ipsum non animaduertit, sed generalitèr de consensu ecclesiæ, & caret pertinacia. Ad hæc, vt clare cõstaret de mortuo quopiam, quod in vita sua aliquando fuisset hæreticus, de quo tamen viuens notatus non fuisset, non posset de eo condemnari, & anathema pronunciari, nisi clarissimè de eo ipso probatum fuisset, quod in crimine hæresis discessisset impenitens. Cùm aliqui temerarium, præsumptum, & iniquum necessario fore eiusmodi iudicium quilibet intelligit. Qua enim temeritate, qui mortuum aliquem pronunciant anathema, hoc est diuisum à Christi societate & corpore, de quo, ipsis certò non constat quod in crimine damnabili sit mortuus impenitens? Quibus, an non merito illud dicetur Apostoli. Vos qui estis, qui iudicatis alienum seruum? qui Dei partes, cuius vnus iudicio iam subest, eiusmodi vestro iniquissime usurpato iudicio inuaditis? De Honorio igitur, etiam quicquid demum cõtinuissent productæ sub eius nomine chartæ, aut epistolarum exemplaria, etiam vt certo probatum fuisset ea ipsa concordare cum authographis suis, & ab omni falsi suspitione fuissent alienissimè, demonstratum quoque sufficienter per ea fuisset, quomodo cunq; volueris,

lueris, errasse illum circa certam, & iam dudum definitam aliam quam fidei veritatem (quorum tamē omnium nihil est: imō, neque allegatum quidem, necdum luce clarius probatum illi concilio) non tamen potuisset iudicari fuisse hæreticus, & vt talis damnari, atque anathematizari post mortem, nisi & hoc quoque de eodem probatū extitisset luce clarius, quod errori illi addidisset pertinaciam: sine qua, nullus error est criminis hæresis. Item, quod in ea pertinacia, post canonicam, sufficientem, & debitam admonitionē decessisset impœnitens. Quod cum non solum nunquam factum, sed nec dictum, nec cogitatum quidem, illa ipsa acta palam loquuntur & demonstrant, quātumuis mēdacia: temerarium sit oportet præsumptum & iniquum planē illius concilij (si quod fuit eiusmodi) de Honorio, etiam ex quibuscunque & qualibuscunque scriptis eius, iudicium: quo, postquam quinquaginta & eo amplius annos in sancta pace requieuerat, damnatus, atque anathematizatus est vt hæreticus. Quod, cum de iudicio vniuersalis concilij legitime celebrati sit impium credere: constat ea ipsa acta esse qualia diximus: parengrapha, commētia & supposititia: aut certē multis partibus falsata, nec Germana alicuius vniuersalis legitime celebrati concilij.

Tertia ratio, ex qua idem mihi constare videtur, ex causa ducitur, quæ illi, in eisdem actis imponitur Honorio: ob quā tanto post mortem suam hæreseos damnatus, & anathematizatus pronuntiatus est. Est autem ea, quod senserit vnam tantum energiam aut operationem voluntatis fuisse in Christo. Quam vere autem illi hoc sit impositum, mox videbitur. Interim detur esse verissimum: detur, quod illi imponitur, credidisse, affirmasse, docuisse ipsum, quod nunquam credidit, nunquam affirmavit, nunquam docuit: ex eo tamen non potuit iuste post mortem suam damnari atque anathematizari vt hæreticus.

Demonstrauimus supra, ex vsu diuinæ scripturæ & ecclesiastico non omnem errorem aut erroneam fidem, de aliquo quod ad veritatem credendorum pertinet, esse hæresim: sed eiusmodi, qua quid creditur, cōtra, quam habeat communis, certa, ac definita fides ecclesiæ: vt que aptissime & verissime Origenes definierit hæreticū, eū qui Christo se credere professus, aliud de veritate Christianæ fidei credit quàm habeat definitio

Ratio tertia ex causa qua Honorio in actis illis sua damnationis imponitur.

etiam si credidisset & docuisset, Honorius quod illi falso imponitur, non

*posuisse ip-
sum ob id
dānari vt
hæreticū.* definitio traditionis ecclesiasticæ. Quam tamen definitio-
nem ita modificandam existimauimus, quando ea ipsa defi-
nitio traditionis ecclesiasticæ & communis ecclesiæ senten-
tia, contra credenti sufficienter nota est. Quod quando est,
Nullum er- iam errori suo coniunxit pertinaciam, aduersus communem
rorē, hære ecclesiæ sententiam: à qua, sibi satis cognita, dissentire tamen
ticum face sibi duxit in animum. Ante omnia ergo, vt quis error sit cri-
re, nisi qui men illud atrocissimum hæresis, & quis errans, hæreticus, cer-
aduersa tum id sit oportet, ex communi ecclesiæ sententia, aut defi-
tur verita- nitione ecclesiastica: cui contra sentiens ille, errat. Neque e-
ti certæ ex nim quicquid verum est, & ad veritatem fidei quoquo mo-
cōi ecclesiæ do pertinet, continuo certum est ex definitione ecclesiasti-
sententia ca. Necdum enim omnia definita sunt, sed pleraq; adhuc per
definitione missa inquisitioni discussionique fidelium quo & salubriter
q; ecclesiæ exerceantur ingenia, & excitentur studia: de quibus, in vtrā-
stica. que adhuc partem libere disputatur ab orthodoxis: & vtrā-
necdum de uis pars licite asseritur, tametsi altera tantum vera sit, & falsa
finita oīa. altera. Quid sit peccatum originis, adhuc hodie ex ecclesia-
stica definitione certum non est. Ita fit, vt quidam ipsum di-
cant, concupiscentiam carnis nobis congenitam. Aliis vi-
detur non ea esse, sed carentia originalis iusticiæ, Alij
vtrumque in eius ratione complectuntur. Aliis verò ni-
hil horum videtur omnium, sed ipsum peccatum originis:
nempe, Adam cuius reatus constringat omnes communis
propagationis lege ab eo natos eius filios. Quicquid autem
horum quis dixerit, & si errer, non peccat errans: nec est hæ-
reticus, quamdiu ex ecclesiastica definitione, quid illud pro-
prie & vere sit, certum non est. Quin & hoc certum est &
notorium, non omnia quæ nunc certa sunt ex definitione
traditionis ecclesiasticæ: semper certa extitisse omnibus: nec
simul omnia definita fuisse ab initio, sed successiue, suis quo-
que temporibus. Apostolis ipsis, diu post acceptum spiritū,
se ab im- setiam longe lateque in multa millia, in multas ciuitates, re-
tio, sed suis giones, & prouincias, Cæsariam, Antiochiam, Samariam,
queque tē Phœnicem, Cyprum, & loca intermedia propagato Christi
poribus. euangelio, certum nondum fuerat, imò planè ignorabant,
illud ipsum, etiam gentibus missum ad salutem: vsque dum
cœlesti oraculo moneretur Petrus accedere Cornelium, &
deinde cæteros ipse de hoc certos redderet Apostolos. Pri-

mitiæ illi ex Iudæis ecclesiæ, ab initio, & deinde annis mul-
 tis, certum non erat, legem Mosaicam iam dum euacuatam
 per Christum, atque ipsos ea non obligari vnà cum euange-
 lio: imò Apostolos studiose & data opera cauiffe, ne illis in-
 notesceret hæc fidei veritas: vt quam intelligebant multis
 obstaculo & scandalo fore, ne ad Christi fidem conuertere-
 tur, acta testantur apostolica. At post ablato eo scandalo, etiã
 hæc ipsa omnibus innotuit fidei veritas. Multa deinde & a-
 lia nostræ fidei, ab initio certa omnibus non fuerunt: quæ post
 ex definitione ecclesiæ certa facta sunt, ante quàm, error de
 eisdem, nemini vertebatur culpæ: præsertim: illi capitali & fu-
 nestissimæ, crimini inquam hæreseos. At postquàm ecclesia-
 stica definitione certa facta sunt, qui illi, iam sibi non ignora-
 tæ, contra sentire, affirmare, & docere præsumeret, is ille iam
 vere erat hæreticus, & error eius eiusmodi pestilentissimus,
 & damnabile crimen hæresis. Agrippinus ille, quondam Car-
 thagen. Episcopus, hæreticorum odio & execratione, om-
 nia apud sacra menta irrita esse primus docebat, Reba-
 ptizandos proinde baptizatos ab eisdem, si qui ex eis reuer-
 terentur ad gremiam ecclesiæ catholicæ, & multis scriptura-
 rum authoritatibus, adeò apparenter suam hanc opinionem
 altruxerat, & plerisque persuaserat, vt etiam sanctiss. illum &
 doctiss. Pontificem & martyrem Cyprianum, vnà cum vni-
 uerso illo suo, numerosissimo sanè, Africano episcoporum
 concilio, in erroris illius sui assensum pertraxerit. Sed quia
 hoc eatenus ecclesiastica definitione certum non fuerat, quod
 paulò post B. Stephani Romani Pontificis, & apostolicæ se-
 dis definitio certum reddidit: quam sequuta est vniuersa per
 orbem Christi ecclesia. factum est, vt Donatus post illam de-
 finitionem idem asserens, sit habitus hæreticus: illius autem
 Cypriani sancta & gloriosa apud nos perduret memoria.
 Post subse-
 quentia de
 co definitio
 ne ecclesia
 stica Do-
 natu eius-
 dem asser-
 torem, me-
 mero habitus
 Vt idè er-
 ror, in præ-
 cedentibus
 ecclesiasti-
 cæ definitio-
 ne inculpa-
 bilis, in se-
 quentibus
 sit dånabi-
 lis & hæ-
 reticus.
 Exemplū.
 Agrippi-
 nus Car-
 thagen.
 Episcopus,
 reuerandi
 baptis-
 mæ
 author. cy-
 prianus cũ
 suis eiusdè
 erroris as-
 sertor.
 Post subse-
 quentia de
 co definitio
 ne ecclesia
 stica Do-
 natu eius-
 dem asser-
 torem, me-
 mero habitus

M niuntur

hæreticū. niuntur omnia, nunc vellet asserere, post certam de plerisque
 Multos sã eorum veritatem contrariã ex definitione traditionis eccle
 Etos ortho siasticã, is merito dãnaretur vt hæreticus. Quare de cuiusq;
 doxosq; pã sententia in fide erronea, quã in scriptis eius legitur, vt recte
 se multã. pitali, crimini inquam hẽreseos, distinguere tẽpora oportet,
 quã nũc as & prudenter diiudicare, is ille, an definitionem de eadem ec
 seri nõ pos clestã contrariã subsequutus sit, an vero præcesserit. Nam si
 ser sine cri præcesserit, nulli id vitio, nulli culpã, nulli crimini eidem ascri
 mine hære bi poterit: nec ipse, propterea damnari vt hæreticus, nec eius
 sis. Nota scripta hæretica. Tametsi error perstringi & notari possit,
 regulam. & lector admoneri, ne illi sit offendiculo. Secus erit, si is il.
 Ostẽditur le, subsequutus sit definitionem eiusmodi, sibi non cogni
 ex præmissã.

sis, ex sibi, Ad propositum igitur hæc accommodantes. Senserit Ho.
 quãuis ful norius quod volunt aduersarij, & assertores actorũ comen
 so impo sã tiorum illorum, quã nos coarguimus: crediderit, & affirma
 tis, non po uerit vnam tantum energiam voluntatis in Christo. Quid tũ
 tuisse dã denique? Nunquid propterea aut ipse, aut alius quiuis ita fen
 nari hono tiens & affirmans fuisset hæreticus? Eatenus nunquam audita
 rium. ta erat in ecclesia ea quãstio. Vnicãne volũtatis energia, an
 dua energie dici deberẽt in Christo: sed planẽ noua inter cõ
 tentionũ studiosos aliquos mota earũ quãstio fuerat. Nus
 quã etiam occurrũt istiusmodi voces in sacris literis, in partẽ
 vnam aut alteram: sed hæreticorũ quãstionibus, & catholico
 rum disputationibus: binã paulõ ante fidei veritates exagita
 ta, discussã, definitãque fuerant. Prima, de vnica Christi sal
 uatoris nostri persona, contra Nestorium: qui Christum bi
 partiebat, & pro vno, duos nobis introducebat Christos alte
 rum, solum Deum: alterum solum hominem, qui ex Maria na
 tus est, quam proinde, non Dei, sed hominis tantum Christi
 genitricem blasphemabat. Cuius dogmatis impietas Ephe
 sino primo concilio damnata fuerat, & definita orthodoxa
 veritas: nempe vnicum tantum Christũ esse, Deum simul &
 hominem. Altera, de duarum naturarum veritate: diuina in
 quam & humana, in vno Christo: aduersus Euticerem, & eius
 sectatores, qui ita faciebant vnum Christum, vt veritatem il
 li duplicis naturã adimerent: sed imaginabatur conuersionẽ
 vnus in aliam. Cuius stultam, & diuinis scripturis contradi

centem opinionem damnauerat Colcedonē. synodus: & suę definitionis calculo certā omnibus fecit veritatem orthodoxam cōtrariam. Aduersus assertores impietatum istiusmodi, eatenus laborauerat Christi ecclesia: & vix dum obtinuerat catholica veritas, Tam enim est pertinax, vbi semel altius radices egit, hæretica impietas, vt vix cedat veritati, quamuis euidētissima: vt quamuis concordia catholice per orbem ecclesie reluctetur sententiæ. De energiis verò volūtatē Christi, pluresne illæ dicendæ essent, an vnica: eatenus nunquam quæsitum, nunquam controuersum quicquam fuerat in ecclesia, certè, nihil definitum: nec vlla pendebat pietatis iactura, ex eius quæstionis ignorantia. Quare qui tum ad suppositi vnitatem respiciens, & ex philosophicis rationibus persuasus, actiones primo suppositorum esse tamen à natura prodeant: ad hæc, in vno supposito, necessario requiri vnitatem *ἑνότητα*, quod & in illo, & in nobis voluntas est, credidisset vnicam esse voluntatis energiam in Christo: non fuisset ea propter hæreticus, imò nihil peccasset ita credens, modo cum vnitatem suppositi vnus Christi, veritatem duarum in eo naturarum confessus fuisset. Nihil enim amplius eatenus de Christo ex ecclesie definitione certum erat, præter ea quæ continet Nicænum symbolum, Imò multo probabilior, atq; excusabilior, huius, eo tempore, error fuisset ante definitionem ecclesie contrariam, quam beatis, Cypriani & suorum de rebaptizandis hæreticis fuerat. Cum his cōstare poterat communis eatenus ecclesie per orbem obseruatio cōtraria, in qua se præcipue fundabat Beati Stephani & Apostolicę sedis subsequuta definitio.

Iniustissime ergo damnatus fuisset post mortē suam Honorius, aut quis alius, & anathematizatus vt hæreticus, propterea, quod credidisset in vno Christo, cum veritate duarum naturarum in eodem, vnicam tantum fuisse voluntatis energiam, non energias plures: ante vllam definitionem ecclesie contrariam, imò multò iniustius, quàm si quis iam post tot scæcula gloriosum illud martyriū & Pontificum lumen Cyprianum (quo Augustinus illum dignatur elogio) obscurare aggrederetur, atque ipsum damnaret, anathematizaretq; vt hæreticum, quod docuerit rebaptizandos baptizatos ab hæreticis: quod qui nunc doceret, merito haberetur hæreticus. Aut

si quis B. Ireneum, Lactantium, Hilarium, Ambrosium, & alios plerosque patres orthodoxos & sanctissimos, quorum in benedictione gloriosa apud nos merito celebratur memoria, atro carbone nunc notare veller, & abscissos pronunciare à Christi societate & corpore, quod in eorum scriptis inueniantur nonnulla, quæ nunc non recipit communis doctrina ecclesiæ: & de quibus veritas post illos illustrata & certa nobis facta est.

Certè, si iuste ob sententiam eiusmodi (quæ nunquam tamen eius fuit) tanto post mortem suam tempore Honorius damnatus & anathematizatus fuit, ut hæreticus: bis hæretici erunt, Cyprianus & Ambro. qui errasse inueniuntur in iis quæ multo grauioris momenti sunt, & magis ad pietatem religionemque pertinent: terque quaterque hæretici erunt B. Ireneus, Hilarius, & Lactantius, & alij sanctorum patrum quæ plurimi.

Demōstratur alienis simū ab Honorio quod ei in actis illis imponitur.

Iam & hoc, quàm etiam mendaciter imponatur sancto & orthodoxo Pontifici, quod consenserit eorū opinioni & sententiæ, qui duas energias negabant in Christo, sed vnicam tantum affirmabant (quod damnationis illa commētiā sententia aduersus eundem & cæteros prolata continet, & affirmat constare ex scripturis eius ad Sergium, que iisdem actis inserta leguntur) ex iisdem illis demonstrandum est: & sub oculo sponendum, quàm sit cæca impietas: quàm indocti & mali mendaciorum artifices Græculi illi falsarij. Ita autem habet ipsissima rei veritas.

Verissima de Honorio & monothelica heresis primis aethiopicis historiis.

Cum maximas post difficultates, turbas & controuersias, quæ vniuersum pene Orientem inuoluerant, vix dum expugnata esset Euticetis de vnitāte naturæ in Christo sententiā: & contraria veritas, de veritate duplicis naturæ in eodem, auctoritate B. Leonis, & Calcedonen. concilij definitione, stabilita, assertaque, aduersus eandem vix dum obrinuerat: cum mobilis illi, & ad omnem nouitatem contentionemque semper intenti Græci, noua quæstionum, dissentionum, & altercationum iam inuenissent semina: nouas voces, sub quibus damnatam iam Euticetis impietatem conabantur reducere, aut certe ad eam, quantum possent, simplices adducere. Itaque primus Cyrus Alexandrinus episcopus, illius Dioschori prædecessoris sui fermento adhuc imbutus, inter suos docere cœpit: non iam

vt ille, vnicam naturam sed (quod cum eodem affinitate non paruum habebat) vnicam voluntatem & energiam esse in Christo. Quod intelligens, Sophronius illi vicinior Hierosolymitanus Episcopus, ipse contra inter suos cepit ducere contrarium. Hinc cepta exortaque quaestionum & altercationum digladiatione inter vicinas ecclesias: à Sophronio, primo de eo relatum est ad Sergium Constantinopolitanum primo ad velut secundæ tunc sedis Episcopum: deinde ab utroque illo, coniunctis legationibus ac nunciis, ad Honorium Romanum Ponti: Qui sapienter perpendens, quantum mali huiusmodi pugnis passa esset Christi ecclesia, dum pars quæque, animosa contentiositate suam studebat defendere, & dogmatis nouitate celebritatem nominis quaerere: ad hæc, considerans sine introductarum vocum nouitate de vnitate aut dualitate energiarum in Christo, constare posse, intellegi, & confiteri veritatem antiquam, eatenus certam orthodoxæ fidei: & sine vlla pietatis iactura potuisse ignorari definitionem quaestionis eiusmodi: consuluit altercantibus, abstinere à nouitate vocum & quaestionum istiusmodi, quæ vtrinque tunc scandalum potuerunt generare simplicibus, & nouas pugnas perniciosasque, contentiones excitare in ecclesia, præsertim, quod neutrius partis assertio adhuc certa esset ex definitione ecclesiæ permanere autem absque nouis quaestionibus in confessione iam certa ac definita orthodoxæ fidei qui vnicuique, fideli sufficere poterat. Nos enim, inquit, in eo quo iam peruenimus: oportet ambulare ac permanere. Peruenimus autem deo duce ad mensuram rectæ fidei quæ Apostoli veritatis, scripturarum funiculo extenderunt. In hac velut regia via, iussit illos incedere: & vtrinque circumpositos euitare venatoris laqueos: ne in offendiculum aliquod pedem suum impingerent incauti. Extra hanc semitam suadet non egredi: & prohibet à quoquam extorqueri: vt asserat quod nec canonicæ scripturæ auctoritas, nec synodalis inquisitio ac definitio inueniebatur, eatenus explorasse. Iubet proinde nouæ adinventionis, vnius & duarum energiarum, à contentionum studiosis introducta vocabula à prædicatione fidei eximi: & in claro ecclesiarum dei præconio permanere, quo duas naturas in vno Christo vnitate naturali copulatas, & quæque cum alterius cõmunionem operas, nec sy

nodalis de rantes, confitemur. Diuinam quidē operantem, quę dei sunt: finitio ex- & humanam quę carnis sunt, exequentē: non diuisē, nō con- planasse in fufe, neq; conuertibiliter dei naturam in hominem, neq; hu- uenitur. manam naturā in deum conuersam docentes: sed naturarum

differentias integras consistentes: vt vnus atq; idem, sit humi- lis & sublimis: æqualis patri, & minor patre: ipse ante tēpora natus, & qui fecit sæcula, sit natus in sæculo: qui legem dedit, factus sub lege, vt eos, qui sub lege erāt, redimeret: ipse cruci-

fixus, chirographum quod contra nos erat, euacuās, in cruce de potestatibus aduersariis triūphauerit. Quę vniuersā Chi-

stianā fidei confessio, cū sibi integre cōstaret sine introdu- ctis tunc nouiter vnus aut duarum energiarum in Christo

positum ab vobis, oblatō vtrinq; nouellæ tūc adinventionis scanda- lo, securam & planam vtrique parti viam demonstrat, in qua

non impingerent: nempe, vt pro vna, quam hi dicebant, ener- gia, aut operatiōe, vnū operatorem Christum in duabus vere

naturis confiterentur. Illi verò, pro duabus, quas dicebant, o- perationibus, duas potius naturas & diuinitatis & carnis af-

sumptæ, in vna persona vnigeniti dei patris, incōfufe, indiui- se, atque inconuertibiliter operantes: quanque, quod sibi est

proprium. Hęc ille atque eiusmodi, in epistola ad Sergium, quę in actis eisdem inserta legitur, quo haberet impudens,

quo ex seipso coargueretur, mendacium. Nam hac eius, quā docuit fide, nec diuus ipse Petrus proferre potuisset magis

orthodoxā, nec dare salubrius ad extinguendas iam gliscen- tes perniciosas in ecclesia contentiones, consiliū. Quod quia

ab illis contentionum studiosis Græculis neglectum est: ex qua scintilla, quantum paucis post annis sit conflatum incen- dum: vniuersas pene inuoluēs Orientis ecclesias, ipsa rei cui

dentia testis est. Certē hoc in primis ex nunc dictis euidenter constat, fal- sum esse, qđ Honorio, in commētiis illis actis imponitur, ex

ea quā nunc citauimus ad Sergiū epistola: qđ videlicet cōsen- serit eorū opinioni, qui duas energias negabāt in Christo, sed

asserēbāt vnicā. Docuit quidē ille abstinere ab indefinitis ad- huc quæstionibus, quę nihil qđ rixas & cōtentiones introduce- rent in ecclesiā, & quas licebat ignorare salua nihilominus ve-

ritate necessaria orthodoxę fidei. Iubebat abstinere à nouis tunc, & ob nouitatē scādaloſis vocabulis, & permanere inde

Quā alic-
na fuerit.
Honorio se
tētia ab ea
quę ipsi i-
ponitur.

finita dudum, certa, & antiqua confessione fidei. Interim ta-
 men sub antiquis, & receptis in fidei confessione vocabulis
 docens duas operationes in Christo, non vnicam. Nam qui *Vt docue-*
docebat duarum naturarum in Christo differentias integras vit duas o-
diuinam, & assumptam humanam, & quanque operantem, perationes
 quod sibi est proprium: an non duas ille simul operationes *af in Christo*
 firmabat? Qui duo distincta operantia, aut naturas operantes *non vnicam*.
 dicit, quamlibet secundum suam rationem & essentiam pro-
 priam, quod suum est, distincta item opera aut operata affir-
 mat, an hic etiam distinctas illorum operantium operationes
 quamuis tacite, tamen clarissime insinuat? Ipsam itaque verif-
 simam veritatem contentiosis iisdem subingerebat sapientif-
 simus & christianissimus Pontifex, deuitatis interim nouis tu
 illis, quæ contentiones vtrinq; concitauerant vocabulis: quo-
 rum neutrum, ex definitione ecclesiastica receptum adhuc
 fuerat. & sine quibus in terminis illis antiquis quos idem pro-
 posuerat, etiam in hodiernum vsq; diem sufficienter eadem
 perdurasset orthodoxæ fidei veritas & confessio, quæ nec
 hodie illis ipsis vocabulis vtitur.

Sed cum illi ad contentiones & lites semper ieiunantes, sa-
 nis salutaribus, & pacificis illius consiliis non acquiescerent:
 sed magis Cyrus ille, sub nouæ, & indefinitæ quæstiones vm-
 braculo, iam dudum damnatam Euticetis & Dioscori præde-
 cessoris sui impietatem, velut per cuniculos quosdam, ac dif-
 simulâter reduce reconaretur: atque eidem, eodem etiam re-
 spiciens accessisset tandem, & Sergius: & post hunc Pyrrhus
 adhuc ageret seditiosus: iam clare intelligens, & perspicuus *Primum a*
 Honorius, quo tenderent eorum conatus impij: dogmatis il- *mnium Ho-*
 lius monothelatici nouitatem, primus omnium atro carbone *norium d'*
 notauit, velut affinis Euticetis impietatis iam dudum damna- *nasse noui-*
 te ab ecclesia: & quod eandem ipsam quamuis sub nouis atq; *tatem dog-*
 alijs vocibus, reducere satageret. Insuper & eius authores af- *matis mono-*
 fertoresque, vt molientes ad subuersionem catholicorum & iam *thelatici vt*
 dudum definitorum dogmatum, dânationi subiecit. Quorum Pyr- *affinis im-*
 rhum, post acceptam in se dânationis sententiâ: exilio relegatum *pietate Eu-*
 fuisse ab Imp. Heracleo testantur omnes historię. Nâ cum & *ticetis &*
 hic seductus fuisset ab eodẽ, in suam perfidiã, quod sibi multa *authores*
 rum calamitatũ & malorum causam præstitisse post intellexe- *eius,*
 rat,

Pyrrhus rat, sancti Pontificis correptione respiciens & ad sanam fi-
dam dem reuersus, eiusdem sententiæ Pontificiæ in illū exequu-
ab Honorio tor factus, eundē relegauit in Africam. Vnde non multo post
relegatus mortuo Heracleo, Romam venit ad Theodorum Pontifi-
exilio, atq; cem successorem Honorij: & simulata pœnitentiâ, acceptaq;
eius histo- ab eo fidei regula, apostolicæ sedi reconciliatus, ecclesiæ suæ
ria Hera- Constantinopolitanæ ab eodem restituit, vbi, mox reuersus,
cleus Imp. ob veneno sublātum Constantinum Heraclij filium (cuius
Honorii ipse veneficii author, aut certe conciliorum princeps fuerat)
correptioe à fuga, qua salutem querebat, retractus, à furenti populo oc-
retractus à cibus est. Cui suffecto Paulo, à Theodoro, primū ecclesiasti-
monotheli- cæ communioni interdictum est: eo quod orthodoxæ fidei
tica hæresi normam, quam illi præscripserat, recusabat suscipere: adiuu-
paulū theo te pertinaciam eius Impe. Constantio, & ipso in eandem se-
dorus, pyr- ducto hæresim. Deinde Theodori successor Martinus, cū nec
rii succes- eius correptionibus acquiesceret, congregata secum Romæ
forē excom CL. Episcoporum synodo, prædecessorum suorum in huius
municat. impietatis authores, Cyrum Alexandrinum, Sergium & Pyr-
Martini rimum Constantinopolitanos Epif. confirmans sententiam, e-
Pontif. in tiam Paulum anathematis vinculo illigatum, omni quoq; ec-
Monotheli- clesiastica dignitate priuauit: & à Christiano nomine iudica-
tas, distri- uit alienum. Quamobrem Olympius Exerchus à Constantio
ctio. Imp. præfatus missus ad regendam Italiam, & Martinum occi-
 dere iussus, submisit licetorem, qui in templo B. Mariæ maioris
 (quod dicitur) sanctiss. Pontificem diuina celebrātem, inter
 missarum solennia ad sacrum altare confoderet, qui iussū fa-
 ctus, diuino miraculo subdita cæcitate percussus est. Sed de
 hoc Constantio, qui Cōstantini illius pater fuit, qui præsedit
 in concilio illo sexto, quod cōmēticiū dicim⁹: cui⁹ ea, que co-
Cōclusio ex arguimus, acta describuntur: de que eius virtutib⁹, paulo post
præmissis nobis iterum dicendum erit. Quorsum verò hæc dicta sunt,
hæc ratioe. satis clare ex his demonstratum existimo, quid fidei his illis
 ipsis actis habendum sit: & quā inique eorūdem confarci-
 natores, falsissimi græculi, & qui omnium pene hæreseō quæ
 vnquam viguerūt in ecclesia quandiu adhuc constabat Græ-
 cia, authores fuerunt suam illam impietatem monotheliticā
 in sanctiss. Ro. Pont. Honorium referant.

Ratioquar Vna adhuc ratio aduersa commenticiū illud conciliū atq;
ta. eius acta proferenda est. Est autem eiusmodi: Anathematq; ac
 vae male

væ maledictionis æternæ, diuinus spiritus per prophetâ percellit omnes, qui bonum malû, & malû bonû statuû ponentes lucem tenebras & tenebras lucem vtrunq; fecit illud quû fuerit (si quod tamen fuit) concilium, cuius ea sunt parengrapha quæ coarguimus, acta VI. synodi. Non fuit ergo illud Ecclesiasticum, legitimum, & vniuersale cõcilium. Vna hic minor nobis demonstranda est: Lacerauit illud sanctam memoriam Honorii vere orthodoxi & sancti Pontificis, atque eundem in pace mortuum iniustissime damnauit vt hæreticû, & anathema dixit, præcisumq; à Christi societate & corpore, qui Christo coniunctus, cum eodem regnat in cœlesti gloria. Et contra funestissimam & ter execrandam notorii hæretici, impij sacrilegi, perfidi ac sceleratissimi hominis, Constantii inquam Imperatoris memoriam sanctificauit. Vtriusq; horû qualem diximus apud omnes scriptores & historicos fuisse memoriam, iam nunc demonstrandum est.

De Honorio in primis, vt synceræ & orthodoxæ fidei studiosiss. propugnator fuerit, & hæreseos iniustissime damnatus à commenticio illo concilio, hætenus satis demonstratum est. Qualis verò eius celebrata sit memoria apud rerum ecclesiasticarum scriptores & historicos, iam nunc ostendendum est.

In primis venerabilis Beda, Anglus, non ita multum distans ab eius ætate, libello suo de tēporibus, strictim & paucis, vt ceterorum omnium, eius mentionē faciens, ipsius cura & studio, prædicatione autem Pauli ab eo missi Episcopi, Eudinû Britannorum regem verbû salutis cû sua gente suscepisse: apud Scotos verò, ex ortû in obseruatione paschali quatuordecimanorû errorem, qui primû in Nicæno, deinde & Calcedonen. conciliis damnatus extitit, & subiectus anathemati, eiusdem Pontificis literis ac diligentia correctum extinctumque fuisse irrefragabilis author est: vt qui singulari autoritate venerabilis, suorum pene temporum, suorum hominum, suæque gentis res has scribit sibi notissimas.

Fl. Blondus Foroiulien. obiter eiusdem mentionem faciens, singulari illû in deum pietatis commendat, & diuini cultus studiosiss. affirmat: scribens de eo in hæc verba. Dû Longobardi, inquit partim Isacij Exarchi metu, partim Theudelindæ reginæ imperio, in Italia pacē reseruarent: Honorius S. P. O. tifex,

Qualis sit,
à scriptori-
vniuersis
celebrata
Honorius
tif. memo-
ria.
Beda.

Fl. Blondus

*Baptista
Platina.*

tifex, interea pacis vsus dulcedine, vrbis Romæ sacras ædes prope omnes, magnis sumptibus instauravit: quorū nihil hoc tempore visitur aliud quàm Basilicæ B. Petri tectum ab ipso Pōtifice tegulis æneis cōopertū, &c. Sed & novas ipse ædes aliquot à fundamētis extruxit: Agnetis martyris, via Nomentana. Appollinaris martyris, Cyriaci, Quatuor Coronatorū, Seuerini, via Tiburtina xx. ab vrbe milliaria, Petri & Marcellini, via Labicana, Pancratij via Aurelia &c. Baptista Platina, qui pro instituto vitas Romanorum Pontificum maiori studio ac diligentia exequutus est, in Honorio habet in hæc verba. Ferunt, inquit, Heraclium Imper. tum quidem rerum desperationi fœdam pacem cum Saracenis iniisse, Pyrrhi Patriarchæ Constantinopolitani, & Cyri Alexandrini Episcopi fraudibus deceptum, in hæresim quoque Monothelitarum incidisse, vnam tantummodo volūtatē in Christo docentium: vnde & nomen accepere. Hos tamen postea, tanti erroris authores, hortante Honorio, & verum ante oculos literis nunciisq; ponente relegavit Heraclius. Honorius autem à rebus externis aliquantulum quietis adeptus, doctrina moribūsq; omnem prope clerum reformauit, Basilicam B. Petri tegulis æneis ex Ioue Capitolino sumptis cooperuit: Aedem B. Agnetis martyris via Nomentana (vt carmen in abside indicat:) Aedem Pancratii via Aurelia restituit, &c. Moritur autem vir sanctiss. anno Pontificatus sui x. i. Hæc ille Platina. Similem de eodem memoriam ac mentionem faciūt quotquot mihi videre contingit scriptores ceteri. Raphael Volaterranus, Hartmannus Schedel, Ioannes Nauclerus. Antoninus Sabellicus, &c. Nec vllum reperi, qui non singularis sanctitatis, doctrinæ & studii in religionem Christianam & diuinum cultum illi testimonium perhibuerit. Et hunc virum talem, execratur ter execrandum illud concilium commentum à falsariis Græculis: sanctissimi viri sanctam memoriam lacerat: orthodoxæ fidei strenuum assertorem propagatoremque & hæreticæ prauitatis exterminatorem, clerici populique reformatorem, & diuini cultus ac honoris studiosissimum, facit hæreticum, & anathematizat sanctum & Christo coniunctum in gloria. Cū ipsum fuerit, si quod tamen fuerit, verò anathemate, & væ maledictionis æternæ, perstrictum diuini spiritus iudicio: quo væ dicit iis, qui bonum

*Consentiē-
tium scri-
ptorum ca-
talogus de
Honorio.*

num malum & malum bonum faciunt. Quod vt clarissime *Qualis fuit*
 intelligas & nihil dubites in ipsum competere, nunc audi: *rit Constanti-*
 ius viri idem ipsum contra sanctificet memoriam illius nem. *tius Imper-*
 pe, cuius paulo ante meminimus Constantij, tyranni scruis. *cuius idem*
 mi, notorij heretici, impii, perfidi, sacrilegi. Quem Actione *concilium*
 x 111. eorundem actorum, Imperatorem sanctæ memoriæ di *sanctificat*
 cit. Fuit is, vt supra diximus, pater huius Constantini, qui pre- *memoriam*
 sedit ficticio illi concilio, damnata à sancto Martino Pontif.
 & celebri Episcoporum (quos ea causa ad se reuocauerat) nu-
 meto c. L. concilio, & eius prædecessoribus, Monotheliticæ
 hæresis pertinacissimus assertor. Qui & sanctiss. Pontificem,
 ea causa quod illi hæresi aduersus erat: post frustra intenta-
 tas primum necis insidias, dolo tandem ac fraude, sub saluta-
 tionis prætextu circumuentum, capi fecit, & in exilium de-
 portari, & ad mortem vsque affligi. Hic inquam est ille Impe-
 rator, cuius memoriam, commenticium illud concilium san-
 ctificat, qui deinceps Romam veniens, & arte Græcanica pri-
 mum religionem simulans, oblatò B. Petri memoriæ in texto
 ex auro pallio, à clero populòque pacificum eius aduentum
 exultantibus, pacifice & honorifice susceptus, mox ad rap-
 pinas & deprædationem vrbs conuersus, omnes statuas ex-
 ære & marmore locis insignibus ad vrbs ornatum positas,
 omnia ecclesiarum ornamenta paulo decentiora diripuit: &
 nauibus ad id subuectis imposuit: plùsque ornamentorù Ro-
 Imper. Romanæ urbi, v 11. diebus detraxit, quam c. L. v 11.
 annis ante fecissent barbari. in quorum potestate sæpe fuerat
 Nec Romæ tantum, sed vbicunque illi aut suis aditus patuit,
 eodem vsus sacrilegio, etiam Africa, Sardinia, Sicilia, & reli-
 quæ sibi adhuc patentis Italiæ ecclesias, sacris vasis & pretio-
 sis ornamentis spoliavit. Is ille est sanctæ memoriæ Impera-
 tor, qui diis iam pariter exosus & hominibus, scruus tyrannus
 in subditos, in omnes perfidus, in ecclesiam sacrilegus, in fi-
 de hereticus, aduersus hostes meticulosus, & vbique turpi-
 tervictus, ex vrbs direptione & ecclesiarum sacrilegio opi-
 ma præda onustus, ex vrbe in Sicilia nauigauit: vbi post mul-
 ta sceleratissime & crudelissime à se acta, tandem in vltio-
 nem tantorum scelerum, apud Syracusas, dum libidini vacat
 in balneo à suis confossus, dignum se exitum inuenit. Hæc at-
 que istiusmodi de illo conformiter omnes prædunt historiæ
 quæ

catalogus quæ eorū temporum & gestorum mentionē faciūt, Fla. Blon
scriptorū dus, Paulus Diaconus, Platina in Vitaliano: Pius Pontifex,
cōsentien- Nauclerus, Sabellicus, & cæteri. Hic igitur est gloriosus ille
tium, in ex Imperator, cuius memoriam sanctificat illud concilium cu-
placatam ius acta legimus. Quod si fuit, aut esse potuit legitimum
Constantii concilium, non solum ecclesiasticum, sed & vniuersale, ex
historiam. his puto, lector, cui vel tātillum est mentis & iudicij, satis in-
Alia mul telliget.

te nota, Ne hic perstringam vniuersa, ex quibus nascuto lectorifa,
perstrin- cile subolere potest illa acta non esse germana, nec digna cō-
guntur pa cilio aliquo ecclesiastico: Ita impudentissimis gnationis,
regraphi- seruilibus & abiectissimis adulationibus, plena omnia occur-
smi ex sal rūt: nihil vero syncerum: nihil conforme aliis cōciliis eccle-
sticis actio siasticis omnibus, nihil Romanū: nihil dignū maiestate & au-
rum illius thoritate Rom. ecclesiæ: nec in literis quæ inseruntur Rom.
concilii. Pontificis, nec in verbis & actis legatorū eiusdem in cōcilio

scilicet, ad læuam assistētium Imperatori, præfidi illius sacro-
 sancti concilij, & gloriosissimis illis ab eodem deputatis Iudi-
 cibus, suis aulicis, Consulibus & Patribus: item tacentium &
 nihil contradicentium iniustissimæ, damnabili, & execrabili
 damnationi sanctæ memoriæ sanctiss. Pontificis Honorij: ad-
 uersus quam, quàm multa merito dici potuerint, imò debue-
 rint, supra demonstratum est: ad hæc sua taciturnitate appro-
 bantium superbos illos, adulatorios, falsos & vanissimos titu-
 los, quibus lectæ epistolæ Cyri ad Sergium lactabāt & instabāt
 eundem, inscriptæ in hæc verba. Deo honorabili mihi
 domino, benigno principi pastorum, & patri patrum vniuer-
 sali Patriarchæ Sergio, Cyrus humilis vester: Et altera. Pro-
 prio domino, & per omnia à deo honorando, atque ter bea-
 tissimo, benigno pastorum pastori, & patri patrum, vniuersa-
 li Patriarchæ Sergio, Cyrus humilis vester. Aduersus quos
 fastuosos, fumosos, vanissimos, atque ipsi ecclesiastica hierar-
 chix vnitati pestilentissimos titulos, quibus se mutuo scabebāt
 leuissimi & ambitiosissimi Græculi, quantū laborauerāt
 sanctissimi Pontifices, Pelagius, Gregorius, & Gelasius, legati
 illi apostolicæ sedis ignorare non poterant. Ut taceam abie-
 ctissimæ seruitutis verba, quæ in eisdem actis, iisdem attribu-
 untur legatis. Et quæ etiam intrusa legūtur in beatiss. Agatho-
 nis iisdem actis insertam epistolam, quæ palā Græcnicæ ser-
 uitutis

uitutis & adulationis, nō libertatis, dignitatis, authoritatisq; Romanę ecclesię stylum characteremq; refert: & à stylo, tam ante illum, quàm post semper vñtato literarum Romanorū Pontificū, est alienissimus ac diuersissimus. Literas illius Imperatoris ad Donū Papam eius prædecessorem, diuales apices, & sacra præcepta faciens, Italiam, seruillem eius prouinciam: urbem Romani, serenissimi principatus eius seruillem. Græca hæc, sed eius temporis, nō Romana moneta sunt causa vocabula: Græcæ seruitutis, nō Romanæ dignitatis authoritatisq; hæc seruiles voces sunt: & ab omni stylo, forma, characterē epistolarum Romanorum Pontificum etiam eius seculi, & post, alienissimę.

Vt clarissime intelligere possis nihil in vniuersis actis illis esse germanum, nihil non tractatum arte illa Græcanica: nec quicquam dubites eiusdem fidei esse, etiam Leonis 11. Romani Pontificis, velut approbantis illius Honorij damnationū, epistolam. Nam vt à nemine cui mens sana & Christiana est, ea probari possit aut potuerit, ex his quæ diximus, euidētissimum mihi esse videtur.

Quæ cum ita se habeant, nihil dubito, quenquā, qui non alienis vniuersa videt oculis, nec alieno cuncta iudicio, diu dicat, sed proprij etiam iudicij affert aliquid, clare ex his intellecturum, nec quicquam dubitaturum, etiam acta quæ nuper prodiderunt, septimæ synodi, recens, nescitur vbi inuenta, aut vnde allata, ac latine versa, ex eadem illa officina prodisse: nec effugere potuisse, quin multas notas circulerent artis illius Græcanicæ: non solum iis locis quibus fit mentione sextæ synodi & damnatorum in eadem. (Inter quos Honorius sanctus ille Pōtifex vbiq; intrusus cernitur, quæ vt vlla legitima synodus tanto post mortem eius hæreseos dānaret fieri prorsus nō potuisse, euidēter, vt puto, demonstrauimus) sed etiam in alijs plerisque multis. Ex quibus, vt vnum, exempli causa, proferam tam crassum, vt nemini, nisi mucō plane oppletas nares habeat, subolere nō possit. In actione eius secunda inserta legitur, vt secta in eadem synodo, Hadriani 1. Romani Pont. ad Tarasium Constantinopolitanum Episcopum, epistola, apostolica sedis de ea quæ tractabatur questione, fidem & sententiā continens: cui, vt orthodoxę & catholicæ, nominatim subscripserūt vniuersi ex ordine præsen-

*Etia. 7. sy
nodi acta,
quæ nuper
prodierunt
prorsus
Germana
non esse.*

*Vt falsata
epistola
Hadriani
Pontif. ad
Tarasium
Constanti
nopolit. E-
piscopum.*

tes Episcopi, totumq; concilium, & quotquot cōtrā sentitē
 execrati sunt, & anathema pronunciauerunt. Huic Episcopo
 idem ille falsitatis architectus, quisquis fuit Græculus, eodē,
 quo intellexisti, perpetuo respiciēs: inscriptionem assuit: quā
 iurauit Hadrianus ille, a mente sua, à suis literis, imò ab om-
 nium Romanorum Pontifi, literis esse alienissimam, Iurabunt
 idem omnes quibus nota sunt historia & res ecclesiasticæ: &
 forma modusque scribendi Romanorum Pont. Est autem ea
 in hęc verba. Dilecto fratri Tarasio, Patriarchæ œcumenico
 hoc est, vniuersali aut generali. Hadrianus seru⁹ seruorū dei.
 Itāne Rom. Pontificum quisquam, pronunciauit Episcopum
 Cōstantinopolitanum, Patriarcham generalem, vniuersalem,
 aut œcumenicum? Nouimus equidē Græcicæ ambitionis,
 adulationis, & seruitutis, vt paulò ante diximus, hos fuisse in
 debite affectatos: superbos, & vanissimos, imò & pestilentissi-
 mos titulos, quibus se scabebāt mutuo, in ecclesia ad suā ma-
 xime pernitiem, vt testatur dies ista, soluentes ordinē & vni-
 tatem hierarchiæ ecclesiasticæ. Vt autem à Romano eod; ta-
 li Pōtifice, vltro attributas illi assingant, quibus magna sem-
 per autoritate, velut ex professio, restiterunt omnes Roma-
 ni Pōtices, nimis impudens cæcitas, & cæca impudentia est.
 Notū est, Cōstantinopolitanam ecclesiam ab initio inter pri-
 mas sedes locum nullum habuisse. At post, ob sedē Imperialis
 residētis, Episcoporū eius ambitione, simul & principum in-
 stantia, ab eisdem persuasorum ad suam hoc dignitatem pre-
 cipue pertinere, vt Imperij sui illa sedes exaltaretur etiam in
 dignitate & autoritate ecclesiastica, primū in gratiā Theo-
 dosij illius senioris, religiosi. Principis, secunda vniuersalis:
 quæ post Nicænam prima Constantinopoli aduersus Mace-
 donium & alios hæreticos nonnullos celebrata est synodus,
 prærogatiuam secundæ sedis post Romanā ecclesiam, (quæ
 admodum quintus eiusdem canō attestatur) illi derulit. Sed
 quia hoc nō probauit apostolicæ sedis autoritas, priuilegia
 ecclesiarum, prout ab Apostolis & primis successoribus eo-
 rum instituta fuerant, & in Nicæno confirmata cōcilio, secu-
 laris potestatis preteritu immutari non consentiens, nullam
 hoc autoritatem obtinuit in ecclesia: sed irritum & nullius
 momenti est habitum.

*Nota assu-
tam impu-
denter in-
scriptionē.*

*Vt diu fru-
stra ambie-
rit Constā-
tinopolita-
na ecclesia
secundæ se-
dis digni-
tate inter
ecclesias.*

Idem deinde, Anatholij Constātinopolitani Episcopi im-
 proba ambitione sollicitatus & persuasus Martianus Impera-
 tor, sua, qua valebat, gratia quodammodo extorsit à Calce-
 donen. synodo actione eius x i. vt est videre canone eius-
 dem xx v i i. & nouissimo: quamuis contradicerent legati se-
 dis Apostolicæ. Sed liberrima constantia restitit etiam huic,
 quamuis vniuersalis tantique concilij indulgētiæ, Leonis i.
 Romani Pontificis autoritas: & patres tātos, quod fecissent
 vltra sibi constitutum, arguit, & Imperatori, quamuis instan-
 tissime, vt consentiret, petenti, ita per literas satisfecit, vt pro-
 baret liberam eius autoritatem & constantiam: dignam ec-
 clesiasticæ hierarchiæ præside. Anatholio autem, eius turbæ
 & ambitionis auctori, etiam ecclesiastico officio interdixit:
 vsque ad dignam pœnitentiam. Quæ in hunc modum acta,
 plurimæ eiusdem beatis. Pontificis testantur epistolæ, atque
 alibi à nobis copiosius demonstratum est. Tandem tamé, cū
 turbato indies magis statu Imperij, subtracto que ab eodem
 vniuerso pene Occidente per incursiones occupationesq;
 barbaricas, & iam Gallia teneretur à Francis, Hispania à Go-
 this, Italia ab eisdem & Longobardis, Britannia ad Anglis,
 Africa à Vandalis, & Germania suo iure viueret, & tandem
 etiam Francorum Imperio cederet: Cum inquam in hūc mo-
 dum Occidente diuiso ab Oriente, minus etiam quàm oportuit,
 in Orientis ecclesias valere inciperet, minusque efficax
 haberetur Romanorum Pontificum autoritas: tandem ho-
 rum quasi necessaria continentia, Constantinopolitanorum
 autem tam Imperatorum quàm Episcoporum pertinaci am-
 bitione, id obtinuerūt, vt post Romanam ecclesiam, secun-
 dæ sedis autoritatem haberet Constātinopolitana ecclesia.
 Vt autem nullum modum nouit ambitio, demum sub Pēla-
 gio Roman. Pontifi. & Mauritio Imperatore, Ioannes quidā
 Constantinopolitanus tunc Episcopus, eo prorupit insolentia
 ac vesania, vt, Imperiali sibi accedente fauore, consensu
 ac studio, conuocato Episcoporum aliquot, seruili metu sibi
 consentientium, aut aliter persuasorum, concilio, in eo, Pa-
 triarcham œcumenicum aut vniuersalem se pronūciaret. Ad
 uersus cuius stultissimam arrogantiam idem insurgens Pēla-
 gius, concilium illud, sua & Apostolicę sedis autoritate se-
 duxit in irritum: & Episcopis qui in eo conuenerant, stultæ

Vt obtinuerit tandem ambitio pertinax.

Vt sub pelagio Gregorio, Ioannes Constanti. Episcopus affectauerit titulum œcumenici.

Pelagii aduersum illius elationi ac insolentiae consentire, sub anathematicis interminatione interdixit: addens tam antecessores eius, quam eum ipsum etiam Ioannem, suis literis & epistolis proprio roboratis sigillo & chirographo Apostolicae sedis hanc auctoritatem saepe recognouisse, & publice confectos fuisse, super
Ut D. Gregorius vniuersam Christi ecclesiam, seipsum etiam successoresque suos, si aduersus eiusdem sedis auctoritatem se vnquam efferrent, constringentes anathematis vinculo Idcirco, inquit, non est necesse illos excommunicare aut anathematizare. Quia ipsi, anathematis vinculo seipsum (propriis manibus suas professiones, suaque scripta roborantes) constrinxerunt. Hac raris pertulit Pelagius ad Episcopos qui ad illicitam vocationem Ilerit. annis illius Constantinopolitani Episcopi conuenerant. At
Ut dei, & eius sublato paulo post è viuis eodem Pelagio, etiam D. Gregorius eius successorem eadem tempestat excepit. Qui, quod sua eadē Ioannis illius vanissimae & pestilentissimae ambitioni aduersus causam asfaretur, etiam Mauritij Imper. grauissimas iniurias pertulit. firmet. Cui quadam respondens epistola, non suam eam, sed dei & vni Petro ecclesiae totius causam esse verissimè contestatus est. Quia, voce domini inquit, piaē leges, quia venerandae synodi, quia ipsa D.N. lemnica totius su Christi mandata, superbi & pompatici cuiusdam sermonis ecclesiae inuentione turbatur. Cunctis enim euangelium scientibus curam conliquet, quod voce dominica sancto omnium Apostolorum missam. Petro principi Apostolo, totius ecclesiae cura commissam est. Ipsi quippe dicitur. Petre amas me? Pasce oues meas. Ipsi dicitur. Ecce Sathanas petit cribrare vos sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, vt non deficiet fides tua, & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Ipsi dicitur. Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Et portae inferorum non praeualebunt aduersus eam: Et tibi dabo clauas regni caelorum. Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis: Et quodcunque solueris, solutum. Ecce potestas ei ligandi soluendique tribuitur, cura totius ecclesiae & principatus committitur, & tamen vniuersalis Apostolus non nominatur: & vir sanctissimus confessor meus Ioannes, vocari vniuersalis Episcopus conatur. Exclamare compellor & dicere. O tempora, o mores. Ecce cunctae in Europae partibus Barbarorum iuri sunt traditae, destructae vrbes, euersa castra, depopulatae prouinciae, nullus ter-
 ram

ram cultor inhabitat, seruiunt & dominantur quotidie in necem fidelium, cultores idolorum & tamen sacerdotes, qui in pauimento & cinere flentes iacere debuerunt, vanitatis sibi nomina expetunt: & nouis ac profanis vocabulis gloriantur. Hæc ille Gregorius ad Mauritum illius scandali patronum. Aduersus quem, cum diuina ultio, sue vindex ecclesiæ, Phocam tandem armasset, militari tumultu in castris Imperatorem creatum, idem, post sublatum cum coniuge & liberis Mauritium, etiam scandalum illud, Imperiali edicto de ecclesiæ sustulit: coercita Constantinopolitani Episcopi insolentia. Veritè que, ne quis alius nominaretur vniuersalis ecclesiæ Patriarcha aut Episcopus, quàm vnus Romanæ ecclesiæ Pontifex. Qui, vt semper caput fuit ecclesiarum omnium, ita & ecclesiasticæ hierarchiæ princeps semper est habitus. Et quâuis idem Gregorius, tam in memorata ad Mauritium Imperatorem, quàm in aliis, ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum Episcopos, epistolis suis, affirmet à frequentissima illa Calcedonenſi synodo, beatiss. Leonem Pontificem recognitum & appellatum fuisse patriarcham œcumenicum: nunquã tamẽ eiusmodi vniuersitatis titulum vsurpasse sibi vllum prædecessorum suorum Romanorũ Pontificum. Nam qui se vniuersalem, inquit, Episcopum facit, omnibus aliis episcopatum honorem detrahit, quem sibi arrogat vniuersum. Quã tamẽ in re, idem Gregorius, illius Ioannis & consentientium ipsi Græcorum, crassam stupiditatem suboblique notauit, derisit ac velut naso suspendit. Qui cum sibi Romanorum Pontificum appellationem & titulos vsurpare cuperent, vim eorundem non intelligentes, nec animaduertentes, neminem vnquam Romanorum Pontificem, sese scripsisse vniuersalem Episcopum, Patriarcham, aut Pontificem, sed vtrique vniuersalis ecclesiæ Pontifices & salutabantur ab aliis, & etiam se ipsos libere scribebant quoties res posceret: illi in imitatione suam stupiditatem demonstrantes, se ridiculos etiam fecerunt. Et hic, Tarasium, si Deo placet, Hadrianus ille Romanus Pontifex, vltro Patriarcham vniuersalem facit? Qua obsecro causa? Imperatorum fortassis oppressus metu? Scilicet Constantini pueri, & Irenes mulierculæ matris eius? Ille inquam Hadrianus, quem viuum, magnus ille Carolus, vt charissimum

*Sublato
Mauritio,
& Phoca
Impe. sub-
latum illud
ab ecclesiæ
scandaleu.*

*Vt neget
Gregorius
nec Ro. Põ
tificum vl
lum sibi
vsurpasse
vniuersita
tis titulum*

*Græcorum
stupi litas.*

*Conclusio
de falsatis
Hadriani*

N

Pō. ad Tā Patrem complexus ac veneratus est? Quem & mortuum,
rasum li- quanto honore ac amore prosequutus sit, idem ipse testatur
teris. Quis epitaphio à se composito, quod Romæ in ædibus D. Petri se
lis qui in- pulchro eius ex nigro marmore incisum adhuc hodie legi-
tū: que Ha- tur. Quod ascribere libuit: vt ex eo intelligas, qualis hic, qui
drianus il- rusque Pontifex fuerit: quàm alienum ab eo, quod ipsi in his
le Pon, sue de quibus agimus, actis, nugacissimus quispiam asinxit. Qua
rit. lis denique tunc, principium & summorum Regum, erga
 Romanorum Pontificem affectus ac reuerentia fuerit. Simul
 vt & hinc conicias: quale illi Carolo: & quàm amœnum in-
 genium fuerit, qui barbaro illo atque illiterato sæculo tale
 carmen (quod idem ipse in eodem testatur, nec dubitare fi-
 nit tanti viri fides & dignitas) suo Marte fecerit, Est autem
 quod sequitur.

*Epiraphiū
 comp. i. s. u.
 a Car. lo
 magno, in-
 cisum se-
 pulchro
 Hadriani
 Pon.*

Hic pater ecclesiæ, Romæ decus inclytus
 author

Hadrianus requiem Papa beatus habet,
 Vir, cui vita Deus, pietas lex gloria Christus
 Pastor Apostolicus promptus ad omne bonū
 Nobilis & magna genitus de stirpe parentū
 Sed sacris longe nobilior studiis.
 Exornare studens deuoto pectore pastor,
 Semper vbique suo templa sacra Deo.
 Ecclesias donis, populos & dogmate sancto
 Imbuit, & cunctis pandit ad astra viam,
 Pauperibus largus, nulli pietati secundus,
 Et pro plebe sacris peruigil in studiis,